

Pozice ČR v současném světě

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv další využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz.

1. Pozice ČR v současném světě

Pozice ČR v současném světě

Česká republika je stát ve střední Evropě s výraznou orientací na germánské prostředí (Německo a Rakousko jako ekonomicky vyspělé země). Po první světové válce jsme za své hlavní spojence považovali Francii a Velkou Británii (německý vliv zůstal díky početné německé menšině). Díky mezinárodně-politickým dohodám z Jalty a Postupimi z roku 1945 bylo území tehdejšího Československa přiřazeno k zóně vlivu Sovětského svazu a po převratu roku 1948 se definitivně zhroutil Benešova koncepce Československa (most mezi Východem a Západem – tento koncept se po celé střední a východní Evropě objevil několikrát). Výrazným jevem po 2. světové válce bylo pochopitelné odvrácení od orientace na německé prostředí (včetně vyhnání Němců jako významné kulturní složky české kultury), čímž území českého státu bylo zbaveno své multikulturality, která je dnes velmi zvolna obnovována (alespoň v Praze). V tehdejší Československu se prosazoval především sovětský vliv (s orientací na ruštinu).

Vývoj po roce 1989 je charakterizován naopak podobně pochopitelnou přeměnou orientace v zahraniční politice – Evropská unie a Spojené státy americké. Podobné trendy lze pozorovat i ve společenském měřítku – vliv multikulturního evropského prostředí a zejména „amerikanizace“. Zároveň s tímto je patrný odliv pozornosti od „tradičních“ oblastí – nejen bývalého Sovětského svazu (později Ruska), ale i podceňování našich středoevropských sousedů (dodnes málo znalostí o Polácích, Maďarech, ale i o Slovensku, Slovinsku nebo Pobaltí, nehovoříce již o dalších zemích vzdálenějšího světa). Ve druhé polovině 90. let proběhla snaha o navázání bližší spolupráce mezi státy tzv. Visegrádské čtyřky a CEFTA (středoevropská zóna volného obchodu). Otázkou zůstává jistá „virtualita“ a pouhá slabá efektivita této spolupráce.

Česká republika vstoupila 12. března 1999 do Severoatlantické aliance, tedy do NATO. Tím dala politická garnitura země jednoznačně najevo, že jsme se zcela odklonili od orientace na Rusko a přikláníme se k orientaci na Západní Evropu a na USA. Členství v NATO nám přináší podstatně lepší vnější ochranu státu, což umožnilo výrazně zredukovat naši národní armádu, ale na druhou stranu nám z členství plynou i závazky, kdy se musíme sami podílet na různých misích, apod.

Vstupem do EU od 1. května 2004 se geopolitická poloha České republiky v rámci této organizace posunula blíže k jejímu středu. ČR je „vnitřním“ státem EU, nemá tedy žádné vnější hranice. Strategickým partnerem pro ČR i v nové evropské „pěťadvacítce“ zůstává Německo, ale v evropských orgánech jsou pro nás z hlediska taktiky velmi důležité prakticky všechny státy EU (velké i malé). Velmi vhodné by bylo nadále koordinovat naše kroky s dalšími sousedními státy (tj. skupina V4 + Rakousko).

V posledních několika letech, možná i s ohledem na krizi v Eurozóně (tedy ve státech, které jako měnu přijaly Euro), se v naší republice oslabuje prestiž Evropské unie a její popularita není mezi lidmi zdaleka taková, jako v době, kdy Česká republika do EU vstupovala. Určitě je to dáno i tím, že lidé poznávají, že členství v EU nám přináší mnoho výhod (volný obchod, snadné cestování, renovace kulturních památek, podpora cestovního ruchu, apod.), ale i nevýhod (různá, leckdy až nesmyslná opatření, kterým se musí naše republika jako členský stát EU podřídit, diktát různých kvót, což způsobilo z velké části likvidaci našeho zemědělství, omezení vinařství, cukrovarnictví, aj.). Lidé si také začínají uvědomovat, že dotace z EU jsou potřebné, ale naše republika musí do fondů EU též přispívat. Jedná se tedy vlastně pouze o jistou formu přerozdělování peněz ze strany EU, na úkor našeho svobodného nakládání s financemi. Problémy se začínají objevovat ale i v jiných oblastech, a to například v cenách energií. Jako členský stát EU, stát s volným obchodem v rámci Evropy, se musíme cenami podřizovat cenám energií okolních států, výkyvy způsobené v okolních státech se u nás okamžitě projeví. Například uzavřením několika jaderných elektráren v Německu, po jaderné havárii v Japonsku, se začíná ihned i u nás zvyšovat cena elektrické energie. Na naši zemi dopadají i důsledky mohutného rozvoje větrných elektráren na severním pobřeží Německa. Jakmile se díky povětrnostní situaci elektrárny aktivují, stoupá neúměrně tranzit energie přes naši zemi ve směru sever - jih, což pak způsobuje výrazné problémy v přenosové soustavě.

Situace je tedy taková, že v rámci EU se vyrovnávají ceny s vyspělými zeměmi, platy tomu ale zatím neodpovídají.

Dne 21. prosince 2007 se Česká republika plně zapojila do schengenské spolupráce. V noci z 20. na 21. prosince byly zrušeny kontroly na vnitřních hranicích. Na mezinárodních letištích v rámci letů uvnitř rozšířeného Schengenu zmizely hraniční kontroly 30. března 2008.

Vstup České republiky do schengenského prostoru představoval jednu z priorit vlády ČR. Tato priorita pramenila nejen z politického dopadu zrušení kontrol. Nutná byla i mezinárodní odpovědnost, protože případné nesplnění schengenských standardů mohlo zkomplikovat, a dokonce i oddálit vstup do Schengenu několika dalším státům.

Vstup do schengenského prostoru 21. prosince 2007 završil desetileté intenzivní přípravy, v průběhu kterých ČR harmonizovala činnost svých orgánů odpovědných za vnitřní bezpečnost s činností orgánů členských států Schengenu. Česká vláda přijala v roce 2003 Schengenskou strategii, kterou potvrdila v únoru 2007 přijetím Strategie vlády v oblasti zapojování do schengenského prostoru pro rok 2007. Novější verze dokumentu zohlednila aktuální vývoj v procesu rozšíření schengenského prostoru a v souladu s rozhodnutím Rady EU z prosince 2006 stanovila cílové datum zrušení kontrol na vnitřních pozemních hranicích na 31. prosinec 2007 a nejpozději poslední březnový den v roce 2008 pro zrušení kontrol na mezinárodních letištích.

Obsah

 1. Pozice ČR v současném světě

2